

School for Teachers
Училище за учители

УЧИЛИЩЕ С ВКУС НА ЛЯТО. ИДЕИ ЗА ТВОРЧЕСКИ ЗАНИМАНИЯ С ДЕЦА ОТ ПРЕДУЧИЛИЩНА И НАЧАЛНА УЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ

Аня Стоянова

Основно училище „Св. Паисий Хилендарски“ – Кюстендил

Резюме. В настоящата разработка представяме идеите си за ваканционните дни на децата от начален етап и на бъдещите първокласници, за които тези първи училищни срещи ще предначертаят пътя им в „голямото“ училище и отношението им към него далеч преди първия звънец.

Keywords: summer school, preschool, primary school, craft activities, art

През последните години творчеството се превърна в образователен приоритет и е фиксирано като цел в националните програми на много държави. Заедно с това като една от първостепенните задачи пред педагогиката се утвърди необходимостта от намиране на ефективни способи за стимулиране на креативността. Обособи се педагогиката на творчеството като относително самостоятелна научна дисциплина. Можем да кажем, че съвременната образователна система бележи своеобразен преход от училище, което работи за съхранение и възпроизводство на знания, към училище за развитие и генериране на идеи, училище, в което няма налагане на гледни точки, а има творчески процес. Такова училище подготвя образовани хора с неизчерпаем интерес към живота, с желание непрекъснато да се учат, с остро социално чувство и стремеж към общуване и взаимопомощ; хора, способни да взимат решения съгласно изискванията на времето, да бъдат творци и новатори. Можем ли ние, днешните преподаватели, да провокираме такова едно творческо отношение към иначе традиционното училище, обременено от нормативи, програми, тестове, очаквания?! Особено за онези, които за пръв път ще влязат в училище, изпълнени с очаквания и надежди.

Лятото – чудесно време за нови открития, впечатления и срещи, време:

- да се посветиш на любимите си занимания;
- да намериш нови приятели;
- да продължиш да опознаваш света около себе си.

Така започват обръщенията ни към ученици и родители, когато подготвяме програмата и поканите за поредния летен градски лагер. Вече няколко годи-

ни стана традиция в нашето училище да се провеждат летни занимания и за нас, като преподаватели, в началото бе голямо предизвикателство да успеем да привлечем учениците отново в училище и това да е време, по-различно от учебното – време, което децата от начален етап и бъдещите първокласници да споделят с желание и нетърпение.

Идеята възникна преди години, когато училището ни стана едно от пилотните в общината с въвеждането на целодневната организация на обучение. Тогава поехме много предизвикателства, едно от които бе вариантът, по който избрахме да работим. Ние си дадохме сметка, че известните повече от близкото минало „занимални“ трудно биха удовлетворили съвременните нужди на ученици и родители, затова решихме в рамките на учебния ден класовете да остават в своята цялост. Така на практика целодневната организация се въведе за всички ученици от начален етап, което доведе до повишаване качеството на подготовката, намали стреса, повиши се мотивацията на учениците. Като естествено продължение на учебната година дойдоха тези летни срещи с децата, тъй като те прекарваха голяма част от времето си в училище, а и бързо разбраха за голямата разлика в начина на организация – все пак е училище „с вкус на лято“. Програмите включват двуседмични юнски занимания за деца от подготвителната група към училището, бъдещи първокласници и ученици от първи до четвърти клас, макар че и много бивши вече пораснали ученици търсят още летните си преживявания в лагера.

Така е и тази година. Едва що завършили учебната година – тестове, анализи, „малки матури“, отчети, и още... И ето че е време отново да помислим за станалия традиционен летен градски лагер. А и децата не ни оставят да забравим за него. Седмици преди края на учебната година започнаха въпросите – кога ще започне, как да разбере това, какво ще правим тази година ... и още куп въпроси. Ха иди, че не се вслушай в зова на децата. А да не забравяме и най-малките. Някои, разбрали от каки и батковци, не се изненадаха, когато бъдещите им учителки ги поканиха специално. Тези пък, които дойдоха с мама и надничаха плахо иззад сигурния ѝ гръб, готови всеки миг да пуснат издайническа сълза, чакаха с нетърпение да видят какво ще се случи в тази голяма сграда.

Тези летни детски срещи са особено специални за онези родители, които все още не са взели важното решение къде да учи тяхното дете. Тук, в малкия град, няма безкрайно чакане на опашка и притеснения за това, че срокът е изпуснат, че детето „не отговаря“ на изискванията на училището. Тук всеки родител е свободен да направи своя избор според собствените си представи за успешно училище. Всички те – и убедените, и все още несигурните, са добре дошли. Защото за нас, работещите в ОУ „Св. Паисий Хилендарски“, е въпрос на престиж, професионализъм и лично отношение към всяко дете и родител, решили да прекратят нашия праг и да опитат от атмосферата ни, от прекрасната обстановка, от стила на работа и педагогически взаимодействия.

Неслучайно споменавам педагогическите взаимодействия. Без тях не бихме реализирали идеите си. Много предварителни срещи, дискусии и размяна на идеи за това какво би било интересно и полезно за децата, как да бъде поднесено, ще има ли разлика в предвидените дейности според възрастта на групата или нейната численост, трябва ни и резервен вариант при лошо време – все въпроси от „кухнята“, без които не бихме се радвали на краен резултат, който да е удовлетворяващ за всички участващи.

И така, програмата вече е готова и обявена на общественото внимание, а учителите са заети с предварителната подготовка на дейностите, в които са се включили. За децата е добре да знаят, че програмата е отворена за нови предложения и предизвикателства, а участието на всеки е според желанието и интереса му. Е, все пак накрая ще има награда за най-постоянните и активни участници в лагера. Всички сме единодушни, че децата ни прекарват прекалено много време на закрито и пред компютрите, затова съвсем съзнателно в програмата не са включени такива занимания, а и на тях не им липсват особено по време на лагера. Макар че с годините ние знаем кои от дейностите се харесват на децата, все пак решаваме да потърсим и тяхното мнение още през първия ден. Предлагаме им да напишат кое в предишните издания на лагера им е харесало най-много и какво биха искали да открият в тазгодишния лагер. За нас това е допълнителна гаранция дали сме на правилния път. Както всяка година, започваме с игри за запознаване и емоционален комфорт. Веднага след това отварят врати творческите работилнички, потапяме се в необятния свят на Космоса, провеждаме състезания с космически ракети, изработени от децата. Не забравяме и математиката – отчитането на спечелените точки е дело на по-големите деца. Грейналите им лица не се нуждаят от много думи. Ясно е, че и тези, които трудно се разделиха с мама в началото на деня, утре ще пристигнат първи за новия лагерен ден.

Но какво е ваканция без игри?! Навън е облачно и вали, но това не плаши малките състезатели. А когато времето е хубаво, нищо не може да спре закаднелите за игри на открито деца. И като говорим за занимания на открито, каквато е цялостната идея на лагера, нека представим и останалите дейности. „Рисувам с цвят на лято“ – така, под знака на изкуството, решаваме да прекараме следващия ден от лагера. Та нали сме кюстендилчета, малки следовници на Майстора. За част от децата посещението в картинната галерия е първи досег с оригиналните платна на самобитния художник. Програмата продължава с рисуване на открито точно пред галерията. Разбира се, отново трябва да се погрижим за резервен вариант в случай че вали, както беше тази година. Идеята ни намери творчески подслон в читалище „Братство“ и в музикалния отдел на Регионалната библиотека. Хубаво е, когато институциите си подават ръка в името на децата, в името на инициативността и предприемчивостта. А забавлението – то е ясно: пръскай върху листа и се наслаждавай на резултата.

За най-малките заниманията са в училище – в света на рицарите и принцесите. Докато се забавляват, те се опознават и със сигурност ще са много спокойни в очакване на първия си учебен ден. На почит са сръчните ръчички и доброто настроение.

Не забравяме и полезните неща – все пак сме на училище. В поредния си летен ден се забавляваме и играем, докато говорим за здравето и за нашата храна. Уж всеки го знае, но не съвсем. Научаваме толкова много нови неща! Част от програмата посвещаваме на английския език, само че в занимателния му вариант, и то така, че да е забавно за всички – и за малки, и за големи. Това понякога не е лесно. Тази година се наложи да разделим групата на „малки“ и „напреднали“ поради големия брой участници. Хубаво е, че дори в дните с по-сериозна програма участниците не се отказват. Разбира се, занятията се редуват с игри на открито и разходки в околностите на училището.

Голям интерес предизвиква денят за откривателство. Тази година участниците откриват тайните на нашето училище. Някой ще каже: ама има ли си тайни едно училище?! Дори за големите звучи предизвикателно. А за тези, които тепърва ще опознават училището си, е направо приключение. Ама истинско – търсене на скрити „съкровища“, движение по предварително указан маршрут (тихо, без да се събуди духът от миналото, скрит зад стените на музея на училището), изпълняване на желания... Като че ли край нямат изненадите в уж познатото училище. За всяка решена задача или преодоляно препятствие участникът получава знак. Пред децата се откриват постепенно тайните на биологията, на историята, където ги очакват работните екипи от преподаватели, подготвени с интересни игри, задачи, проекти. Картата на тайните продължава през залата с приказки. Там малките пътешественици стават автори и участници в свои приказни истории. Театралните изяви на децата им доставят истинско удоволствие. А може би дават идея за семейно или квартално представление – защо не?!

Интересни са и тайните на музиката, които ще се разкрият само пред онези, които отговорят на въпросите и задачите на владетелката на музикалното царство. Не след дълго оттам долитат стройни звуци, смях и танци. Даже любопитни родители надничат в желанието си да разберат какво става в залата.

Ваканцията – време за игри и забавления, но... хайде да надникнем в списъка с книгите. Спокойно! И четенето може да е игриво и забавно, стига да знаеш как! Първо – правилата на книгата, после – да си изработим забавен книгоразделител, и накрая – на гости при книгите в Детския отдел на Регионалната библиотека. Там любезните домакини всяка година очакват летните си срещи с децата от лагера, като винаги организират любопитни занимавки, ребуси, гатанки, а и децата използват това посещение за връщане или вземане на книжка от списъка. Организират ни и панорамна обиколка на града с разглеждане на забележителностите и увлекателен разказ за миналото на нашия

град. При хубаво време обаче по-добри са пешеходните разходки. А за по-далечните маршрути наемаме автобус и правим еднодневни екскурзии.

Пореден ден от лагера – спортни игри, редувани с работа в творческата работилница. Този път тя включва работа с домашно изработен пластилин. Подготвени са работните кътове, разноцветните материали, лакове, брокати – сега е ред на фантазията и сръчността. В края на деня децата ще имат красиви гривни, колиета, отпечатащи.

„Танцувай, Слънце, днес е Еньовден!

Днес билките целебна сила носят.“

На Еньовден е посветен поредният ден от нашето лятно приключение. А как да говорим за билки и празник в класните стаи?! Навън, сред природата – така посрещаме празника на танцуващото слънце. Децата събират сутрешни билки, научават много за празника на лятото, вият венци и огласят цялата околност:

„От всяко цветенце набрано

голям венец увихме рано.

И здрав ще бъде сто години,

под него днеска който мине...“

...И минават децата, всяко със своето тайно желание и с надеждата, че доброто ще се сбъдне.

Програмата на летния градски лагер не минава и без традиционния вече, очакван и желан от децата кулинарен ден. Тогава на помощ идват работещите в училищния стол, които предоставят базата, а останалото е дело на децата и техните преподаватели. Всяка година участниците подобряват своите кулинарни умения. Започват със сандвичите. Та кое дете не иска да покаже, че може да направи уникален, „свой“ си модел, с който да изненада приятелите си. Менюто включва и плодови салати, мелби, бисквитени бонбони, напитки. След усилена работа и добро похапване е ред за весела дискотека – пак на открито в двора на училището, под дърветата на сянка. И така, докато дойде време за прибиране. Баби и лели трябва доста да почакаят, защото децата не бързат да напуснат пеенето на микрофон и танците. Нека още малко, още малко... и така доста след обявеното време за край на лагерния ден.

Идва краят на съвместните ни училищни занимания с вкус на лято, а с него и най-дългоочакваният празник – палатковият лагер. Училищният двор се превръща в бивак и всеки е зает да помага. Момчетата издигат палатките, укрепват ги, а момичетата се заемат с обзавеждането им, с оформянето на пространството около тях. Обикновено там се поставят, като на изложба, всички неща, изработени от децата по време на целия лагер. Всеки има възможност отново да разгледа и да се порадва на сътвореното от детските ръце, а те, от своя страна, с готовност и гордост обясняват кога, как, с каква техника са го изработили. Това обаче не е достатъчно за един

наистина палатков ден. Трябва ни и хубава игра. И се започва: оформяне на отбори, избор на име, знаме, девиз (всичко това насае в палатките за всеки отбор). След това всеки отбор получава своя откривателска карта и маршрут, по който трябва да мине, за да събере части от облекло и вещи на приказен герой. Така в края на играта всеки отбор облича един свой съотборник с намерените вещи (пак под формата на състезателна игра). В такива моменти виждаме колко неуморими са децата в своите игри. Затова с готовност се включват в следващата игра – тичат и пазят гръбчетата си от противниковите „куршуми“ (самозалепващи се кръгчета). За всеки победител има награда. Наградите изобщо съпътстват всички игри на децата и се събират при капитаните в съответните палатки. Накрая се вижда кой е най-добър в игрите – който събере най-много награди. Слънцето вече е напекло сериозно и децата търсят спасение под хладните дървета или класните стаи. Започва парадът на летните таланти. Всеки има възможност да се изяви по свой избор като манекен, танцьор, актьор, певец, художник. Когато всичко е готово, децата сядат в кръг, зазвучава музика и дефилето започва под бурните аплодисменти на събралата се публика (не само от участници и учители, а и от жителите на квартала). Денят завършва с похапване, награди и съвместни планове за оставащата част от лятото.

Днес всички организират летни занимания за деца. Ние решаваме да направим ваканцията на нашите настоящи и бъдещи ученици по-забавна и пълноценна и затова създадохме проекта „Летен градски лагер“.

Нашата изява няма за цел да натоварва излишно децата и да ги кара да се чувстват на училище през ваканцията. Това е проект, чиято цел е създаване на емоционалнокомфортна среда и забавна атмосфера, в която децата:

- да развиват уменията си за общуване и социалните си умения;
- да бъдат основни действащи лица в игрите и дейностите;
- да експериментират;
- да използват активно и да развиват въображението си;
- да бъдат креативни...

В съвременното общество да си креативен и да умееш да експериментираш, се смята за особена необходимост. Всичко около нас се променя толкова динамично, че ние не можем да знаем какъв ще е светът утре – какви ще са ценностите му, откритията остаряват още с раждането си, условията на труд и технологиите непрекъснато се променят, животът ни е по-мобилен, приятелствата са по-динамични. В такива условия се питам дали нашите ученици след време ще постигнат успешна реализация и лично щастие, дали ще успеят да живеят и работят в променящата се среда, която изисква гъвкавост и творчество, дали малките, първите крачки, които те правят в отворения свят чрез училището, ще допринесат за това?! Искрено се надявам и вярвам, че с малкото и на пръв поглед неважно, което се създава дори

в свободното от учене време, ще успеем да допринесем поне мъничко за тяхното утре.

ЛИТЕРАТУРА

Нелсън, Дж., Лот Л. (2001). *Позитивното възпитание в класната стая*. София: ИК „ИнфоДар“.

Родари, Дж. (1990) *Грамматика фантазии*. Москва: „Прогрес“.

Иванкина, Л. (2005) *Педагогика творчества*. Томский политехнический университет.

Амонашвили, Ш. (1989) *Здравейте, деца! Как сте, деца?* Москва. „Прогрес“.

REFERENCES

Nelsan, Dzh., Lot L.(2001). Pozitivnoto vazpitanie v klasnata staya. Sofiya: IK “InfoDar”=

Rodari, Dzh. (1990) *Grammatika fantazii*. Moskva: “Progress”.

Ivankina, L. (2005) *Pedagogika tvorchestva*. Tomskiy politekhnicheskiy universitet.

Amonashvili, Sh. (1989) *Zdraveyte, detsa! Kak ste, detsa?* Moskva: “Progress”.

SCHOOL WITH TASTE OF SUMMER. IDEAS FOR CREATIVE ACTIVITIES WITH PRESCHOOL AND PRIMARY SCHOOL AGE

Abstract. In this paper we present our ideas for holiday activities for children at early stage of education and future first-graders for whom these first meetings with school will pave their way in the “real” school and their attitude towards it long before the first bell.

✉ **Mrs. Anya St. Stoyanova**

Head Teacher
”St. Paisiy Hilendarski” Primary School
Kyustendil, Bulgaria
E-mail: zet_62@abv.bg